

Затверджено Вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
(протокол №6 від 29.06.2016 р.;
із внесеними змінами протокол № 1
від 2 лютого 2021 р.)

Введено в дію наказом ректора
Державного вищого навчального закладу
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
(№ 271 від 24 червня 2016 р.;
із внесеними змінами наказ № 80
від «12» лютого 2021 р.)

ПОЛОЖЕННЯ
про порядок реалізації здобувачами вищої освіти
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
права на вільний вибір навчальних дисциплін

1. Загальні положення

1.1. «Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (далі – Університет) права на вільний вибір навчальних дисциплін» (далі – Положення) розроблено на виконання Закону України «Про вищу освіту» щодо реалізації здобувачами вищої освіти права на вибір навчальних дисциплін, передбаченого п.15 частини першої статті 62, з метою конкретизації процедури формування переліку дисциплін вільного вибору, доведення його до відома здобувачів вищої освіти, вибору зі сформованого переліку та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін з циклу вільного вибору.

1.2. Вибіркові навчальні дисципліни, у межах, передбачених освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менше 25% загальної кількості кредитів ECTS, визначає університет за поданням кафедри, відповідальної за підготовку здобувачів вищої освіти, (якщо інше не передбачено галузевими стандартами), з метою забезпечення:

- поглиблення професійних знань в межах обраної освітньої програми та здобуття додаткових спеціальних професійних компетентностей, у тому числі, із здобуттям професійної кваліфікації (якщо це передбачено освітньою програмою), поглиблення знань та здобуття додаткових загальних і загально-професійних компетентностей в межах спеціальності або споріднених спеціальностей і галузі знань;

- ознайомлення з сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань та розширення або поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями;

- посилення конкурентноспроможності та затребуваності на ринку праці.

1.3 Дія Положення поширюється на здобувачів вищої освіти, що вступили до Університету в 2015 році і наступних роках та навчаються за навчальними планами, затвердженими у відповідності до Закону України «Про вищу освіту», роз'яснень та рекомендацій щодо реалізації наказу Міністерства освіти і науки України від 26.01.2015 року №47 «Про особливості формування навчальних планів підготовки фахівців за освітніми рівнями бакалавра і магістра у 2015 році» від 14.04.2015 року № 227.

1.4. Здобувачі вищої освіти, які вступили до Університету до 2015 року, обирають навчальні дисципліни у межах, передбачених навчальними планами, за якими вони навчаються.

2. Методичне забезпечення організації вибору студентом навчальних дисциплін

2.1. На вибір здобувачів вищої освіти пропонуються лише дисципліни, навчальні програми і робочі навчальні програми яких були розроблені на виконання Закону України «Про вищу освіту», пройшли в Університеті процедуру рецензування та експертного оцінювання, затверджені у складі навчальних планів та/або внесені до Каталогу вибіркових курсів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Додаток1).

2.2. Цим вимогам відповідають лише навчальні дисципліни, включені до затверджених у 2015 і наступних роках навчальних планів.

2.3. Своє право на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачі вищої освіти здійснюють шляхом:

2.3.1. Вибору з варіативної складової навчального плану освітньої програми, на якій здобувач вищої освіти навчається:

- 2.3.1.1. Вибір спеціалізованого (профільованого) блоку дисциплін, який включає переважно фахові дисципліни, що визначають спеціалізовану підготовку здобувача вищої освіти в межах обраної освітньої програми, спрямований на поліпшення здатності здобувача вищої освіти до працевлаштування за обраним фахом. Досягнення результатів навчання на визначеному рівні, передбачених за блоком, може бути підставою для рішення Екзаменаційної комісії **про присвоєння здобувачу вищої освіти професійної (не більше однієї додаткової) кваліфікації.**

- 2.3.1.2. Одночасний вибір вказаної кількості навчальних дисциплін із пакету, який включає переважно фахові (для обраної освітньої програми) дисципліни, що дозволяє досягнути поглибленого рівня знань і вмінь в окремих розділах майбутнього фаху (присвоєння професійної (додаткової) кваліфікації в результаті такого вибору **не передбачається навіть в межах тієї самої освітньої програми);**

- 2.3.1.3. Вибір однієї дисципліни з переліку – здобувачу вищої освіти пропонується на семестр перелік із кількох дисциплін, із яких він обирає одну.

2.3.2 Вибору із блоку навчального плану іншої освітньої програми такого ж освітнього рівня (у випадку вибору здобувачем вищої освіти спеціалізованого (профільного) блоку дисциплін із навчального плану іншої спеціальності (освітньої програми), передбачена його основним навчальним планом і програмою професійна (додаткова) кваліфікація йому **не присвоюється.**

2.3.3. Вибору із блоку вибору навчального структурного підрозділу або блоку обов'язкових навчальних дисциплін іншої освітньої програми того ж освітнього рівня.

2.3.4. Вибору навчальних дисциплін в іншому навчальному закладі при реалізації здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність.

2.3.5. Вибору із Каталогу вибіркових курсів.

2.4. Здобувачеві вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити новий вибір у випадку якщо:

2.4.1.Кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну чи блок дисциплін, перевищує максимальну чисельність, встановлену відповідним навчальним структурним підрозділом, кафедрою (перевага надається здобувачам вищої освіти, які навчаються на тій самій програмі, у тому ж навчальному структурному підрозділі, а також здобувачам вищої освіти, які мають вищий рейтинг).

2.4.2. Кількість здобувачів вищої освіти, які обрали блок дисциплін (п.2.2.1.1), є меншою за встановлені в університеті мінімуми (15 осіб за рівнями молодшого бакалавра, бакалавра, 10 осіб – за рівнем магістра), за виключенням малокомплектних груп.

2.4.3. Кількість здобувачів вищої освіти, які здійснили одночасний вибір вказаної кількості дисциплін із пакету освітньої програми, на якій навчаються (п.2.2.1.2), є меншою за 15 осіб за освітніми рівнями молодшого бакалавра, бакалавра, чи 10 осіб – за рівнем магістра), за виключенням малокомплектних груп.

2.4.4. Кількість здобувачів вищої освіти, які обрали одну дисципліну із переліку вільного вибору студента (п.2.2.1.3), є меншою, ніж 25 осіб (також для здобувачів вищої освіти, які обрали начальні дисципліни з інших освітніх програм, якщо такі групи на цих програмах вже були сформовані на інших підставах), за виключенням малокомплектних груп.

2.4.5. Наслідком вибору дисципліни є перевищення встановленого максимуму кількості навчальних дисциплін, які здобувач може опанувати одночасно та/ або кількості семестрових форм контролю (16 за навчальний рік).

2.4.6. Наслідком його вибору навчальної дисципліни є недостатня для присвоєння академічної кваліфікації кількість кредитів відповідного освітнього рівня.

2.5. Якщо здобувачу вищої освіти відмовлено у здійсненні ним вибору із зазначених причин, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку дисциплін (блоків дисциплін), групи/ потоки за якими вже сформовані, і де немає перевищення.

2.6. Обрані студентом навчальні дисципліни (блоки дисциплін) затверджуються керівником навчального структурного підрозділу. Невиконання будь-якої з позицій є академічною заборгованістю. Зміна обраних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, неможлива.

2.7. Якщо студент у встановлені терміни без поважних причин не використав своє право вибору навчальної дисципліни (блоку), вивчення дисципліни визначається пропозицією випускової кафедри і затверджується розпорядженням керівника навчального підрозділу. Відмова студентом виконувати сформований таким чином навчальний план, є грубим порушенням навчальної дисципліни і студент відраховується з університету за невиконання вимог навчального плану.

2.8. За результатами реалізації права студента на вільний вибір мають бути включені види навчального навантаження, сукупний (обов'язкової і вибіркової складової) обсяг яких (у кредитах ECTS) дозволяє зарахувати виконання річного навчального плану і переведення на наступний курс або допуск до атестації.

2.9. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової складових навчального плану, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір дисциплін, повинен відповідати вказаному в освітній програмі, за якою навчається студент.

3. Порядок реалізації права вибору здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін (спеціалізацій)

3.1. Випускові кафедри, які забезпечують читання навчальних дисциплін вільного вибору та спеціалізацій, оприлюднюють дисципліни вільного вибору студента (спеціалізацій) на вебсторінці кафедри для:

- освітнього рівня бакалавра – жовтень-листопад навчального року, який передує року вивчення навчальних дисциплін вільного вибору;

- освітнього рівня магістра – березень-квітень (кінець восьмого семестру навчання за ОР бакалавра).

3.2. Не рекомендовано планувати вивчення дисципліни вільного вибору студента у перший рік навчання.

3.3. Для студентів, які навчаються за освітніми програмами подвійних дипломів, процедури вільного вибору організуються у терміни і за порядком, передбаченими відповідними угодами із університетами-партнерами.

3.4. Процедура вибору студентами навчальних дисциплін має етапи:

- ознайомлення студентів із порядком, термінами та особливостями запису та формування груп для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору, а також із особливостями присвоєння професійних кваліфікацій за освітньою програмою, на якій навчається студент (жовтень-листопад);

- ознайомлення студентів із переліком дисциплін і блоків вибору, які пропонуються (березень-квітень);

- опрацювання заяв студентів навчальними структурними підрозділами, перевірка контингенту студентів і попереднє формування груп на спеціалізації, а також на вивчення вибіркового дисциплін. Студентам, вибір яких не може бути задоволений з відповідних причин, протягом 5-ти днів повідомляється про відмову (із зазначенням причини) і пропонується зробити вибір із скорегованого переліку (травень);

- повторний запис студентів на вивчення навчальних дисциплін (блоків);

- остаточне опрацювання заяв студентів навчальними структурними підрозділами, прийняття рішень щодо студентів, які не скористалися правом вільного вибору, перевірка контингенту студентів і формування груп на спеціалізаціях. А також груп на вивчення вибіркового дисциплін. Сформовані списки груп подаються на затвердження керівнику навчального структурного підрозділу (перший тиждень вересня).

3.5. Здобувачі освітніх ступенів спеціаліста, магістра здійснюють запис на вивчення навчальних дисциплін вільного вибору (спеціалізацій) у Приймальній комісії Університету під час подання документів для вступу до ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Запис студентів освітнього ступеня бакалавра для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору (спеціалізацій) здійснюється у весняному семестрі на наступний навчальний рік.

3.6. Протягом 1-2 тижня квітня студенти денної форми навчання освітнього ступеня бакалавр записуються на вивчення вибіркового дисциплін чи спеціалізації на кафедрах факультету (інституту), що забезпечують їх викладання (Додаток 2). Запис проводить лаборант кафедри. Студенти заочної форми навчання такий запис здійснюють під час весняного міжсесійного заїзду.

3.7. Протягом цього часу студенти мають право корегувати перелік вибіркового дисциплін (спеціалізацій), змінюючи їх через чергове письмове подання на кафедру.

3.8. Після завершення запису лаборант кафедри узагальнює подані заяви та формує подання в деканат (дирекцію) про кількість студентів, які обрали вибірково дисципліни кафедри, вказуючи при цьому назву дисципліни, семестр викладання, кількість годин (аудиторних та позааудиторних), форму контролю. В деканаті факультету (дирекції інституту) проводять попередній аналіз результатів запису та формують групи для вивчення дисциплін вільного вибору.

3.9. Перелік вибіркового навчальних дисциплін згідно з поданими заявами і сформованими групами затверджують на вченій раді факультету (інституту). За рішенням вченої ради факультету (інституту) завідувач подає керівнику навчального підрозділу службове подання про затвердження персонального складу груп для вивчення дисциплін вільного вибору з переліком навчальних дисциплін.

3.10. Заяви студентів про вибір навчальних дисциплін, розпорядження про формування груп зберігаються упродовж всього терміну навчання студентів за відповідним рівнем на кафедрах навчального підрозділу.

3.11. У випадку поновлення, переведення студента, продовження навчання після закінчення терміну академічної відпустки або зарахування для здобуття освітнього ступеня бакалавра на базі «молодшого спеціаліста» із скороченим терміном навчання, за письмовою заявою студента і згодою випускової кафедри освітньої програми можливе перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін із циклу вільного вибору.

3.12. Університет може вносити зміни до зазначеного у навчальному плані переліку вибіркового навчальних дисциплін з огляду на особливості спеціальності, за якими здійснюється підготовка фахівців, нових галузевих стандартів освіти.

Керівнику навчального підрозділу

студента _____ курсу _____ групи, ОР _____
_____ форми навчання

Заява

Прошу зарахувати мене до складу групи студентів для вивчення дисципліни вільного вибору
(спеціалізацію) _____

Дата

Підпис студента

Каталог
вибіркових курсів

Назва навчального структурного підрозділу _____

Освітній рівень _____

Навчальна дисципліна	Цикл освітньої програми	Семестр	Спеціальність	Кафедра

Дата подання до НМВ _____

Директор (декан) _____ (_____)

Методист НМВ _____ (_____)

1. Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма _____

2. Кафедра _____

3. Вимоги: заплановані результати навчання сформульовані в термінах компетентностей (знання, уміння, комунікація, здатність до навчання і розвитку, автономність і відповідальність) _____

4

Назва навчальної дисципліни	Семестр в якому викладається дисципліна	Кількість кредитів ECTS	Години			Підсумкова форма контролю
			Лекції	Семінари/практичні/лабораторні	Самостійна робота	

5. Назва додаткової кваліфікації, яка може бути отримана після успішного опанування програми підготовки за спеціалізацією (у разі наявності).

6. Форма атестації, яка підтвердить досягнення необхідних для присвоєння кваліфікації результатів навчання.

Керівник навчального підрозділу _____

Звідувач кафедри _____